

В Е Ж Б А Њ Е (новембар 2017)

Једна од кључних идеја Виготског била је да наше менталне структуре и процеси произилазе из наше интеракције са другима. Ове социјалне интеракције више су од простих утицаја на когнитивни развој, оне уствари изграђују наше когнитивне структуре и процесе. Другим речима виши ментални процеси су прво ко-конструисани током заједничке активности између детета и друге особе, пре него што буду присутне у самом детету. Преведено на језик праксе, то значи да би децу требало водити или им помоћи у учењу. Виготски је наставнике, родитеље и друге одрасле особе видео као главне у дететовом когнитивном развоју, а когнитивни развој и учење видео као вид "когнитивног шегртовања".

На пример, Виготски је веровао да се саморегулација развија у серији фаза. Прво, дететово понашање регулишу други користећи језик и друге знаке, као што су гестови. На пример, родитељ каже: "Не!", када дете посегне за пламеном свеће. Потом дете научи да управља понашањем других користећи иста језичка средства. Дете каже: "Не!" другом детету које покушава да му одузме играчку, често чак имитирајући тон гласа свог родитеља. Дете такође почиње да користи лични говор да регулише сопствено понашање говорећи тихо "не" самоме себи када је у сикушењу да додирне пламен. На крају дете научи да регулише сопствено понашање употребом нечујног унутрашњег говора. На пример, у било ком окружењу, на млађем узрасту, можете чути четворогодишњаке и петогодишњаке како говоре док склапају слагалице: "Не, неће да уђе. Пробај овде. Окрени. Окрени. Је л ово тај?" Како ова деца сазревају њихов самоуправљени говор се повлачи, мењајући се од гласно изговореног, преко шапутаног говора, па до нечујног померања усана. На крају деца само "мисле" речи водиље.

Неће свака социјална интеракција бити у зони наредног детета и самим тим неће свака интеракција довести до формирања нових когнитивних способности. Дакле, социјална интеракција јесте нужан, али не и довољан услов за когнитивни развој. Да би се кроз сарадњу са компетентнијом особом формирала нова когнитивна способност потребно је да буду задовољени следећи услови:

1. Ученик треба да учествује активно у процесу интеракције са наставником
2. Треба да се формира заједничка активност (активност чији ток и структура зависе од оба партнера, а не само од једног и чији резултат не може да се припише само ученику, или само наставнику)
3. Задатак који се решава кроз заједничку активност треба да буде у «зони наредног развоја», тј. треба да буде такав да захтева нешто виши ниво способности од оног на коме се у датом тренутку ученик налази (на пример, то би била питања или задаци проблемског типа, за које дете нема готово решење или одговор).

Примењено на праксу у учионици, то даље значи да уколико желите да код ученика развијете одређене мисаоне операције или разумевање одређеног садржаја, неопходно је да им омогућите практиковање (извођење) ових активности у учионици, најпре уз висок степен ваше помоћи и подршке, а потом у видовима или фазама са опадајућим степеном вашег ангажовања, до коначног њиховог самосталног извођења од стране ученика.

ПРАКТИЧНИ ЗАДАТАК –

видови КОГНИТИВНОГ ШЕГРТОВАЊА У УЧИОНИЦИ

На основу опсервације активности ученика и наставника у току часова, издвојите и опишите три наставне ситуацију из праксе које имају квалитет когнитивног шегртовања у неком од следећих начина:

(Помоћ у учењу или вођено учествовање у учионици захтева *подржавање*. На страни наставника ово подразумева активности као што су:)

- прилагођавање сложености материјала и проблема нивоу на коме се деца налазе,
- навођење ученика на добар правац, подсећање и охрабривање у право време и у аделватној мери, затим
- директно подучавање вештини или концепту (када је то потребно)
- демонстрирање вештине или процесе мишљења,
- вођење ученика кроз кораке код сложених проблема,
- решавати део проблема (на пример, код у алгебри ученици постављају једначину, а наставник рачуна, и обрнуто),
- постепено дозвољавање ученицима да све више раде самостално.
- давати детаљне повратне информације и дозвољавати преправљање,
- постављати питања која преусмеравају пажњу ученика.

Потребно је да наставну ситуацију опишете што детаљније, почевши од школског предмета, конкретног наставног садржаја (који појам, или математичка операција), до именовања и побројавања активности наставника и активности ученика у току дате наставне ситуације/интеракције.